

Selityksiä riittää.

Kun ihmiset toimivat pahasti, keksivät he aina itselleen maailmankatsomuksen, jonka mukaan heidän pahat tekonsa ovat muuttumattomien ja heidän tahdostaan riippumattomien lakien luonnollisia seurauksia. Muinaisina aikoina selitti tämä maailmankatsomus, että oli olemassa käsittämätön ja muuttumaton Jumalan tahto, joka edeltäkäs in on määrännyt toisille köyhyyden ja vaivan ja toisille ylhäisyyden ja tämän elämän nautinnot.

Tämän maailmankatsomuksen sisällöstä kirjoitettiin suunnaton määrä saarnoja. Ainetta toisinnettiin mitä erilaisimmilta kannoilta. Todistettiin, että Jumala on luonut erilaatuisia ihmisiä – sekä orjia että herroja, ja että niin toisten kuin toistenkin piti asemaansa tyytyä; sitte näytettiin toteen, että orjat pääsisivät parempiin oloihin toisessa maailmassa; sitte selitettiin, että vaikka orjat olivatkin orjia ja siksi jäivät, olisi heidän asemansa sangen hyvä, jos heidän herransa olivat heille hyviä, ja viimeinen selitys vihdo in, joka ilmestyi orjien vapautuksen jälkeen, kuului, että Jumala oli uskonut rikkauden eräitten ihmisten huostaan, jotta he käyttäisivät osan siitä hyväntekeväisyyteen, ja että tässä tapauksessa toisten rikkaus ja toisten köyhyys ei ollut mikään paha.

Nämä selitykset tyydyttivät hyvin kauvan sekä rikkaita että köyhiä, etenkin rikkaita. Mutta koittipa sitte aika, jolloin nämä selitykset tulivat riittämättömiksi, etenkin köyhä in mielestä, kun he alkoivat käsittää asemaansa. Ja silloin tarvittiin uusia selityksiä, jotka saapuivatkin oikeaan aikaan. Nämä uudet selitykset esiintyivät tieteellisessä muodossa, – valtiollisena taloustieteenä, joka vakuuttaa keksineensä ne lait, joiden mukaan työ ja sen tulosten nauttiminen ovat jaetut ihmisten kesken.

Mainitun tieteen mukaan nämä lait ovat siinä, että työn jako ja sen nautinto riippuu menoista ja tuloista, pääomasta, korosta, työpalkasta, tavaran arvoista, voitosta j. n. e. eli ylipäänsä niistä muuttumattomista laista, jotka määräävät ihmisten taloudellista toimintaa.

Tästä aineesta on lyhyellä ajalla kirjoitettu yhtä monta kirjateosta ja pidetty yhtä monta luentoja kuin kirjoitettiin kyhäelmiä ja pidettiin saarnoja edellisestäkin aineesta, ja edelleen kirjoitetaan kokonaisia vuoria kirjasia ja kirjoja ja pidetään luentoja. Ja kaikki nämä kirjat ja luennot ovat yhtä epäselviä ja käsittämättömiä kuin teologiset kyhäelmät ja saarnat, mutta ne saavuttavat tarkoituksensa ja antavat selityksen vallassa olevasta yhteiskuntajärjestyksestä semmoisen, että toiset ihmiset tyynellä omallatunnolla voivat olla työtä tekemättä ja sen sijaan hyötyä toisten ihmisten työstä.

Joskin useimmat meidän luokkamme ihmiset eivät yksityiskohtia myöten tunne näitä tieteen tyynnyttäviä selityksiä, samoin kuin monet ihmiset ennen eivät tunteneet yksityiskohdissa niitä teologisia selityksiä, jotka oikeuttivat heidän asemansa, niin tietävät kuitenkin kaikki semmoisen selityksen olevan, oppineitten ja viisaitten ihmisten todistaneen ja edelleen todistavan, että asiain nykyinen tila on semmoinen kuin sen olla pitää, ja että siis tyynesti saattaa elää koettamatta sitä muuttaa.

Leo Tolstoi („Aikamme orjuus“).